

Projekts “Esam atbildīgi par Ķekaviņas upes aizsardzību” Nr. 1-08/141/2014

Par dabas vērtībām Ķekaviņas upē un tās piekrastē

2014. gada pavasarī Baldones novada vidusskolas 10. klase (tagad jau 11. klase) iesaistījās skolas projektā “Esam atbildīgi par Ķekaviņas upes aizsardzību”, ko līdzfinansē Latvijas vides aizsardzības fonds. Projekta mērķis ir veicināt Ķekaviņas upes un tās krastu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos un projekta teritorija aptver Ķekaviņas upi un tās krastus Baldones pilsētas robežās. Skolēni kartēja upes teritoriju un iepazinās ar situāciju upes piekrastē. Unikāli ir Ķekaviņas upes krastos virszemē izplūstošie sēravoti. Dabas bagātības, kas veicinājušas Baldones vārda atpazīstamību arī ārpus Latvijas robežām, joprojām atrodas Baldones novada teritorijā. Upe ir unikāla arī no ainavas un kultūrvēsturiskā mantojuma aspekta, jo upe pilsētā veido īpašu ainavu un iedzīvotājiem upes rāmais plūdums ir neatņemama klātesamība. Projekta rezultātā ir noteikta pilotteritorija, kuru paredzēts sakopt un tā atrodas pie tautā sauktās “Jakaru” laipas. Patreiz konkrētā teritorija nerada priekšstatu par Ķekaviņas upes palienu, upes ieleju.

Ķekaviņas upes ielejas apsekošanas rezultātā konstatēti trīs Latvijā īpaši aizsargājami botopi: “Upju straujtecēs un dabiski upju posmi”, “Staignāju meži” un “Paliņu zālāji”. Šie biotopi ir apdraudēti un īpaši aizsargājami Eiropas Savienībā. Upes piekrastei ir dabiska paliene, melnalkšņu audzes un ļoti daudz dažādu putnu sugu: mazais dzenis, lakstīgala, čunčiņš, melnais meža strazds, pelēkais strazds, žubīte, sarkanrīklīte, brūnā čakste, lielā zilīte, plukšķis, iedzeltenais ļauķis, čakstīte. Jāsecina, ka teritorija ap Ķekaviņas upi ir putniem draudzīga ligzdošanas vieta. Savukārt nosakot ūdens kvalitāti pēc ūdensdzīvnieku metodes klase un ekspertī secināja, ka ūdens tīrība upē ir ļoti laba, kas ir 1,41 – 1,70 pakāpe. Ķekaviņas upe ierindojas to upju skaitā Eiropā, kurai ir laba ūdens kvalitāte (*36% upju Eiropā ir laba ūdens tīrība un 7% ļoti laba, un 38% apmierinoša, bet 13% slikta, savukārt 5% ļoti slikta*). Tika konstatēts, ka upē ir šādi ūdens dzīvnieki kā, piemēram, parastā žokļdēle, maksteņu kāpurs, viendienīte, sānpelde, strautene un to esamība upē liecina par tīru ūdeni. Tā ir tikai neliela daļa. Šie nelielie ūdens dzīvnieciņi ir ļoti svarīga daudzu zivju barība. Ūdens upē ir universāls šķīdinātājs, enerģijas un vielas pārnēsētājs, ķīmisko un bioķīmisko reakciju vide, dzīves vide. Piemēram, 1kg minerālā fosfora dod 1000 kg zaļās masas pieaugumu. Aizaugšanas rezultātā Latvija pēdējos 50 gados zaudējusi 70 kv/km atklātas ūdens virsmas (Pastors). Aizaugums veicina arī gultnes “pacelšanos” – piesērēšanu. Līmenim ceļoties, krastos esošā augsne samitrinās un no tās sākas augsnē esošo barības vielu migrācija ūdenī, radot papildus eitrofikāciju.

Kartēšanas laikā skolēni atklāja ne tikai vērtības piekrastē un ūdenī, bet arī to slikto, kas nelabvēlīgi ietekmē upi un tās piekrasti neapdomīgas apsaimniekošanas rezultātā, piemēram, daudzās vietās upē ir ne tikai zaru, bet arī atkritumu sanesumi, notekūdeņu caurules, kas ietek upītē, arī izcirtumu un invazīvās sugas kā Spriganes un Grimoņi. Upes piekrastē esošajiem privātpašumu īpašniekiem būtu jāņem vērā, ka šajā gadījumā piekrastes teritorijas apsaimniekošanu nosaka Aizsargjoslu likums (1997), konkrēti attiecināms 37.pants. Aprobežojumi virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās (www.likumi.lv). Aicinām īpašniekus novērtēt līdzās esošās dabas vērtības un Ķekaviņas upes vēsturisko nozīmīgumu.

Atklāj novadu no jauna un novērtē esošās dabas vērtības!

Foto Baldones vidusskolas 11. klase

*Rakstu sagatavoja
Attīstības nodaļa*